

**ЛЕКЦІЯ 4. ДИДАКТИКА ЯК
ТЕОРІЯ ОСВІТИ І
НАВЧАННЯ. ПРОЦЕС
НАВЧАННЯ, ЙОГО
СТРУКТУРА, МЕТОДОЛОГІЯ.**

- Поняття дидактики. Об'єкт і предмет сучасної дидактики.
- Основні дидактичні категорії та завдання дидактики.
- Сутність навчання, його методологічна основа.
- Функції навчання, їх взаємозв'язок.
- Структура процесу навчання.
- Організація навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Дидактика (грец. didaktikus – повчальний) – галузь педагогіки, яка розробляє теорію освіти та навчання, виховання в процесі навчання.

Об'єктом вивчення дидактики є навчальний процес.

Предмет вивчення дидактики:

- визначення мети і завдань навчання;
- окреслення змісту освіти відповідно до вимог суспільства;
- виявлення закономірностей процесу навчання на основі його аналізу, здійснення спеціальної пошуково-експериментальної роботи;
- обґрунтування принципів і правил навчально-виховного процесу на основі дослідження закономірностей навчання;
- вироблення організаційних форм, методів і прийомів навчання;
- забезпечення навчально-матеріальної бази, засобів навчання, які використовує вчитель у процесі навчання.

- ***Категорії дидактики*** – це навчання, освіта, викладання, учіння, знання, вміння, навички, методи, прийоми, засоби навчання, принципи і правила навчання, функції навчання.

Завдання дидактики:

- - розробка змісту загальної і професійної освіти різних навчально-виховних закладів з урахуванням особливостей соціально-економічного розвитку України;
- - забезпечення наукових передумов організації навчального процесу в навчальних закладах нового типу: гімназіях, ліцеях, колегіумах;
- - дослідження особливостей навчання обдарованих дітей;
- - обґрунтування наукових засад подальшого розвитку і підвищення пізнавальної самостійності та активності учнів у навчальному процесі;
- - поглиблення досліджень, спрямованих на інтенсифікацію навчального процесу;
- - обґрунтування шляхів інтеграції навчальних дисциплін;
- - дослідження питань оптимізації навчального процесу на основі комп'ютеризації, використання технічних засобів навчання;
- - побудова змісту освіти на основі національної культури (мови, історії, літератури та інші);
- - пошуки нових ефективних форм організації навчання на засадах демократизму і гуманізму.

Слово «**процес**» в перекладі з латинської означає рух уперед, просування вперед.

Процес навчання – це динамічна взаємодія (співробітництво, партнерство) учителя та учнів, у ході якої здійснюється стимулювання і організація активної навчально-пізнавальної діяльності школярів з метою засвоєння системи наукових знань, умінь, навичок, розвитку і всебічної вихованості особистості (Н.Є. Мойсеюк).

- **Методологічною засадою процесу навчання є наукова теорія пізнання**
(від живого споглядання до абстрактного мислення і від нього до практики)

Основними *функціями* навчання є:

- освітня;
- виховна;
- розвивальна.

Компоненти процесу навчання :

- **цільовий;**
- **стимулювально-мотиваційний;**
- **змістовний;**
- **операційно-діяльнісний (дійовий, методичний);**
- **контрольно-регулювальний;**
- **оцінно-результативний.**

Процес учіння має три взаємопов'язані стадії (етапи):

- **На першій стадії** відбувається сприймання, осмислення і запам'ятовування матеріалу, що вивчається, або засвоєння теоретичних знань.
- **На другій стадії** засвоюються навички і вміння практичного застосування знань, що вимагає проведення спеціальних тренувальних вправ.
- **На третій стадії** здійснюється повторення, поглиблення і закріплення знань, удосконалення практичних умінь і навичок.